

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

99. An per unum tantum veniale novum peccatum censeatur retractus
dolor & propositum circa omnia venialia, & mortalia ex motivo universalis?

Ex p. 11. tr. 5. & Misc. 5. res. 25.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

statim recuperate per aliud Sacramentum cum debito dolore: & sic sicut non peccat mortaliter ratione iacturæ, qui nunc habet commoditatem confitendi peccata sua mortalia, & non confitetur, quia potest postea confiteri; ita qui nunc confitetur mortale sine dolore, ratione iacturæ, non peccabit mortaliter, quia potest cum debito dolore confiteri iterum; & amissam gratiam recuperare.

7. Confirmatur, quia si semel admittatur, non esse mortale, frustrari formam Sacramenti, sequitur, neque mortale esse, si baptizatus iterum se offerat ad baptizandum, etsi de facto baptizetur; nam non se privaret aliquo fructu, cujus esset capax; neque peccaret mortaliter mulier, quæ sub habitu viri faceret se ordinari ab Episcopo; quia non se privaret fructu sibi debito; nec Sacerdos, qui consecraret voluntarie aquam, si statim postea vinum sumeret, & consecraret. Sed hoc est dissonum dicere: ergo etiam dicere, quod quis possit confiteri venialia sine dolore, & reddere nullum Sacramentum. Et hæc omnia invenies apud Josephum de Januario in suis doctis Resolutionibus *Theolog. moral. part. 1. resol. 30. num. 12.* ubi etiam respondet ad alia argumenta. Et præter Suarez, & Valquez à Tamburino citatos, firmantes nostram sententiam; vide Eminentissimum Dominum meum de Lugo de Sacrament. *Pœnitent. disp. 1. 4. sect. 8. §. 2. numer. 108.* & sapientissimum Patrem Amicum in *curso Theol. tom. 8. disp. 12. sect. 5. n. 92.* & hanc sententiam certissimam esse putat Leandrus de Sacrament. *1. tract. 5. q. 24.* & asserit esse communem inter Theologos.

8. Sed si aliquis inquireret, an peccatum veniale virtute Sacramenti remitti potest? Aliqui respondent, peccatorum venialium remissionem virtute Sacramenti Pœnitentiæ fieri per se, si simul cum mortalium remissione fiat; secus si separatim faciendæ sit; illudque sufficit, ut Pœnitentiæ Sacramentum non solum pro remittendis mortalibus, sed etiam venialibus institutum sit. Alij asserunt virtute Sacramenti tibi remitti non solum ea peccata, quorum attritionem habes; sed etiam omnia illa, quorum non habes complacentiam; quia Sacramentum Pœnitentiæ non solum pro remittendis peccatis venialibus peccatoris, sed hominis iusti videtur institutum: at venialia peccata hominis iusti remitti non possunt virtute Sacramenti Pœnitentiæ, sed ad illorum remissionem displicentia requiritur: hæc enim absque Sacramento sufficiens est.

9. His tamen non obstantibus, hanc doctrinam non approbat Cæstrus Palaus *tom. 4. tractat. 23. disputat. unica, punct. 7. num. 15.* Primum, quia inde sequitur, aliquid peccatum remitti absque Pœnitentiæ virtute. Nec valet dicere, ipsam voluntatem suscipiendi Sacramentum esse pœnitentiam virtutalem, sicut diximus de voluntate suscipiendi Eucharistiam, virtute ejus Eucharistiæ, peccata venialia quorum non est complacentia, remitti; quia ea voluntas supponit Sacramentum Pœnitentiæ institutum esse per se ad remittenda peccata venialia; tamen illorum nulla fiat confessio; quod nullatenus dici potest, quia institutum est per modum iudicij, cujus sententia per se, & directè ferri non potest in causam incognitam, & cujus nulla à pœnitente est instituta accusatio. Secundò, si Pœnitentiæ Sacramentum posset remittere per se, & directè peccata, tamen illorum actionem non habes dummodo ab illorum complacentia abstineas, illis tantum confessis posses Sacramentum Pœnitentiæ recipere; quia suffi-

cienter absolutione dispositus es. Hoc autem est contra Tridentinum definiens partem essentiali Sacramenti Pœnitentiæ esse contritionem saltem imperfectam. Ergo, &c. Hæc omnia Palaus ubi supra.

RESOL. XCIX.

An per unum tantum veniale novum peccatum censetur retractatus dolor, & propositum circa omnia venialia, & mortalia ex motivo universalis? Ex part. 1. tr. 5. & Misc. 5. Ref. 25.

§. 1. **C**ASUS (ait Dicastillus) esse potest non infrequens, & ejus resolutio sanè non facilis. Sit ergo casus quo quis confiteri velit plura peccata tam venialia, quam mortalia; imò si velis sola venialia (est enim eadem ratio, ut patebit) & habeat detestationem universalem, idest, ex motivo universalis offensæ divinæ; in quo casu, si post dolorem, & propositum debitum, sed antequam absolvatur, incidat in veniale minimum, & unicum, videtur carere jam debita dispositione, & denudè debere concipere dolorem. Ratio est, quia ille dolor, & propositum antiquum jam censetur revocari. Nam illo existente efficaci vitandi quodcumque peccatum, in quo eadem ratio reperitur, non poterat in animo esse locus peccato. Ergo si peccatum admittitur (ut supponimus) etiam levissimum signum est illam detestationem & propositum per actum oppositum admissum non amplius mortaliter durare, sed esse revocatum; sicut censetur revocatum propositum non peccandi mortaliter propter penas inferni (quod est motivum universale) eo ipso quod vel unicum mortale admittatur.

2. Hoc argumentum, ut observat Cardinalis Lugo de Sacram. *Pœnit. disp. 1. 4. n. 144.* speculative loquendo, non parum videtur urgere cum exemplo mortalis: est enim eadem ratio; quia in utroque casu venialis aut mortalis admitti revocatur propositum & detestatio efficax; idè merito advertit oportere ad majorem securitatem, quod quis doleat scilicet de mortalibus, propter quantitatem offensæ mortalis, qui dolor ex tali motivo, nullo modo revocatur (inquit ille) per veniale sublequens. Dat item consilium quod doleat scilicet de peccatis venialibus quæ confitentur, vel de aliquibus eorum propter specialem eorum gravitatem, & specialem offensam divinam, quam continent, cui dolori non opponitur aliud peccatum veniale novum. Nihilominus non putat practicè debere in dubium vocari valorem Sacramenti, etiam si ejusmodi cautela non adhibeatur; quin injiceret innumeros scrupulos pœnitentibus, & confessoribus, qui etiam tenerentur admonere pœnitentes, ut ejusmodi damnum precaveretur. Idè ex communi praxi Confessoriorum & pœnitentium potest delumi ratio à posteriori non levis, ut dicamus non ita revocari tunc dolorem & propositum, quia maneat dispositio sufficiens ad valorem, & effectum Sacramenti. Et hæc omnia docet Dicastillus de Sacrament. *2. tract. 3. disp. 6. dub. 18. num. 322. & 323.* Cui ego addo Patrem Sfortiam Pallavicinum in *asserionibus Theologicis lib. 7. c. 29. dub. 290.* ubi sic ait; Neque hoc propositum universale intelligitur revocatum per aliquid peccatum veniale, quod deinde pœnitens in ipso actu confessionis committat, ita ut sit necesse propositum renovare.

3. Verum

3. Verùm omnia Superius dicta procedunt sol-
quendo de peccatis venialibus: Quid ergo erit di-
cendum de mortalibus? Itaque quod atinet ad
mortalia, posset quidem, ut advertit Lugo, perseve-
rare dolor & propositum circa graviora, etiamsi ad-
mittatur mortale levius, sed non maneret quis cum
dispositione sufficiente ad absolutionem obtinen-
dam, siue quia (ut Lugo vult) requiritur propo-
situm universale circa omnia omnino peccata, etiam
illa in quo genere quis non peccavit aliquando, si-
ve quia per peccatum cui adheret ponit obicem &
deficit dispositio requisita ad effectum quidem
semper, & in omni eventu, ad valorem verò Sacra-
menti posset sufficere dolor cæterorum peccato-
rum, quando huius esset immemor inculpabiliter,
quando bona fide accedit ad confessionem, quo
casu esset Sacramentum validum & informe, pro
solutione tamen à solis venialibus sufficit, si dolor
aliquorum maneat, etiamsi aliorum detestatio cessa-
verit per illius venialis admissionem.

RESOL. C.

An sit mortale aliquod veniale confiteri sine dolore?
Et quid est dicendum de sententia afferentium pœni-
tentiam non esse necessariam ad remissionem venia-
lium? Ex p. 1. tr. 5. & Misc. 5. Res. 22.

1. Affirmativam sententiam tenent aliqui;
test. Suar. disp. 20. n. 7. quia confiteri ve-
niale sine dolore, est apponere pro materia absolu-
tionis id, quod revera esse nequit materia: Sic ergo
graver peccaret, qui inter hostias legitimas tri-
ticeas apponeret Sacerdoti consecrandam etiam
non triticeam; quia poneret ineptam consecratio-
nis materiam; ita graviter peccabit, qui inter alia
peccata legitime dicta cum vero dolore, apposue-
rit absolvendum peccatum sine dolore; cum non
minus sit ineptum ad absolutionem peccatum non
cum dolore, quam ad consecrationem hostia non
triticea. Sed his non obstantibus negativam sen-
tentiam tenet Henric. lib. 1. Dicastill. de Sacram.
tom. 2. tr. 8. disp. 6. dub. 15. c. 3. n. 268.

2. Probatur à paritate aliorum Sacramentorum,
in quibus admittit alicujus partis, quæ non sit ma-
teria valida, non est culpa gravis, dummodo etiam
apponatur materia valida. Sic in Baptismo cum
aqua effundenda miscetur pars olei benedicti, quæ
non est materia Baptismi. Suarius & alij adhibent
in exemplum aquæ rosacæ particulam admixtam
elementari. Vide etiam supracitatos autores, qui
plura alia exempla, & rationes pro hac sententia
firmam adducunt. Sed omnia quidem habent
suam solutionem, ut videte est apud doctum Dica-
still. ubi sup. dub. 15. n. 268. usque ad n. 283; in quo
sic aliter; Ex omnibus huculque apparet, quam
probabilis sit affirmativa sententia, eamque (fateor)
si solum ratione agendum sit faciliori negotio de-
fenderem, cum nec etiam auctoritate destituta sit;
teste suario, qui (ut dicebam) affirmat eam multos
sequi, sed quia tunc etiam sunt, & tantæ auctoritatis
viri, qui negant esse mortale, ut non facile sit mor-
talis peccati reum censere sic contentem, oportet
querere solutionem prædicti argumenti, & dispari-
tatem assignare inter hoc Sacramentum, & Euchari-
stiam, quam disparitatem exigit argumentum. Ego
sane vix invenio altam, quam quod in Eucharistia,
quando hostia consecratur dum tot. fiant sacra-
menta, quæ sunt hostia, & unaquæque illarum est
materia æque gravis, & quando unus cumulus ho-

stiarum significatur, & ostenditur per pronomen de-
monstrativum Hoc, &c. licet forma videatur, &
sit una, virtute tamen multiplex est, & complexa,
quotuplex est materia, & tot sunt individua Sacra-
menta. Unde si in unaquaque non verificetur
verborum forma, integrum quoddam Sacramen-
tum frustratur; in Sacramento vero pœnitentiæ,
unicum sit tantum Sacramentum: hoc autem in re
levi falsum sit, quando veniale falsum, vel sine do-
lore simul cum aliis dicitur, & absolute Sacramen-
tum est verum, licet in illo peccato non verificetur.
Ita ille qui postea tamen circa hanc responsio-
nem cum acumine sui ingenij aliquas difficultates
fatis graves adducit, & ideo sic concludit: Tandem
his omnibus in utramque partem dictis, magis in-
clino in partem negantem esse mortale, quamvis
per principia quasi extrinseca, quæ utcumque in-
volvunt aliquid per principia intrinseca: nempe,
quia esse gravem aut levem aliquam materiam ma-
ximè pendet ex æstimatione prudentum, & sapien-
tium judicio (qua ratione solet sæpe materiæ gravi-
tas, aut levitas definiri, & quidem cum varietate)
cum ergo tot sint graves, prudentes & sapientes vi-
ri, quibus non videatur grave negotium veniale si-
ne dolore confiteri, si alia dicantur legitime pro
eadem absolutione, & Sacramento, licet grave pu-
tent hostiam non triticeam apponere consecran-
dam inter triticeas; ea sapientium æstimatio potest
sufficere, quamvis si merè ratione agamus, ego fa-
cilius utrumque putarem grave pro Sacramento
utroque, nec argumenta in contrarium adducta
vim habent, quibus jam respondimus, eaque reje-
cimus sup. n. 268. & seqq. Hæc Dicastillus.

3. Itaque licet difficultates ab ipso adductas cir-
ca præsentem questionem magni ponderis esse exi-
stimm; tamen quia negativa sententia est com-
munis, iterum ab ea non recedo, & illam præter
Doctores allatos etiam tenet me citato Leander
de Sacram. tom. 1. tr. 5. disp. 7. q. 26.
4. Sed quid dicendum de sententia D. Bonavent.
in 4. dist. 21. 1. p. dist. 1. ar. 1. q. 2. Scot. q. 1. §. in ista q.
Bass. q. 1. ar. 2. Gab. dist. 16. q. 5. ar. 2. concl. 2. Cajet.
3. p. q. 87. ar. 1. ad. 2. Med. C. de Pœnit. 119. 3. Henr.
4. de Sacram. 15. afferentium pœnitentiam non esse
necessariam ad remissionem peccatorum venialium.
5. Fundamentum Bonavent. Peccatum veniale
mediat inter originale, & mortale: Sed origina-
le remittitur absque proprio actu, mortale non si-
ne proprio actu; ergo veniale remittitur virtute
sacramenti, vel rei sacramentalis, non repugnante
tantum libero arbitrio.
6. Fundamentum Cajetani: Si quis iret dormi-
tum cum proposito dicendi mendacium, & interim
dormiens occideretur pro Christo, ex divina largi-
tate consequeretur remissionem talis peccati: Igi-
tur ad remissionem peccati venialis non requiri-
tur pœnitentia.
7. Fundamentum Scoti; & Scotistarum; Pecca-
tum veniale formaliter consistit in obligatione, ad
pœnam temporalem, ergo soluta pœna, remittitur;
atque pœna solvi potest sine actu pœnitentiæ in-
terioris: ergo peccatum veniale remitti potest abs-
que pœnitentiæ saltem interiori.
8. Fundamentum Henriquez; Quoniam venialia
non solum remittuntur per actum pœnitentiæ; sed
per alia remedia, ut per indulgentias, alienam satis-
factionem applicatam alteri iusto; per sacrificium
Missæ, per orationem, per sacramenta, & sacramen-
talia: Sed hæc omnia remittunt venialia absque
actu proprio pœnitentiæ: igitur actus pœnitentiæ
non est necessarius ad remissionem venialium.

Ve melius
solvacur hæc
sententia leg-
infra do-
ctrinam Re-
sol. 105. &
alterius ejus
primæ not.
non

